

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิไลวรรณ วิทย์โรจน์ (2525 : 223) ให้ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน และความต้องการของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจถูกต้องในการให้โรงเรียนพัฒนาเด็กได้ถูกต้อง

ม.ร.ว. สมพร สุธัตินัย (2525 : 13) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้รับปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียนทั้งทางด้านการวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อใช้แหล่งวิชาการในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียน ทั้งวัสดุ สถานที่และความสะดวกต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 54) กล่าวถึงนโยบายทางการจัดงานวันประถมศึกษาแห่งชาติไว้ดังนี้คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวันที่ 25 พฤศจิกายน ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือที่เรียกว่า วันวชิราวุธานุสรณ์ของปี เป็น "วันประถมศึกษา"

โดยได้จัดการเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงวางรากฐานการศึกษาให้แก่ประเทศไทย โดยเรียกชื่อว่า "งานวันประถมศึกษาแห่งชาติ" และมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดงานและดำเนินการมอบรางวัลดีเด่นแก่ผู้ประกอบคุณธรรมความดี สำหรับการประถมศึกษาโดยต่อเนื่อง มีการคัดเลือกโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ และนักเรียนดีเด่น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับ ประถมศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521

กูลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick. 1937 : 13) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ใน "Paper on the Science of Administration" ว่าประกอบไปด้วย สิ่งต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีอะไรบางอย่างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติ และกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติงาน
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อย หรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานไว้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดลักษณะและวิธีการทำงานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป
3. การบริหารบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานอันเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทุกประเภทของหน่วยงาน การบริหารงานบุคคลดังกล่าวรวมถึงการแสวงหามุคคลดมาทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคลที่บรรจุแต่งตั้งไว้แล้ว การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้นและลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ตลอดไป
4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการหลังจากที่ได้วิเคราะห์และพิจารณางานโดยรอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสารสัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การหรือสำนักงานใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน แต่ทุกหน่วยงานทำงานประสมกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การหรือหน่วยงานใหญ่ร่วมกัน

6. การเสนอรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง การเสนอรายงานนี้ทำให้ผู้บังคับบัญชาทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะท้อนแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในขณะเดียวกันการเสนอรายงานทำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต่บังคับบัญชาได้ทราบด้วยจะเป็นการสร้างความสำเร็จอันดีร่วมกันและเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวการเสนอรายงานจำเป็นที่จะต้องมีการบันทึกเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานไว้เป็นระยะ ๆ มีการวิจัย การประเมินผล และการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ซึ่งจะสามารถทำรายงานได้อย่างถูกต้องรัดกุมและสมบูรณ์

7. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำประมาณการเงิน การวางแผน หรือโครงการใช้จ่ายเงิน การบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรวมคอยและรัดกุม

ซัมซัน (Sumption, 1966 : 104 - 106) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. เสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. รับทราบความเคลื่อนไหวจากภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจความสำคัญของการศึกษาและเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องสนใจต่อการศึกษานองท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอน

6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้นโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ชุมชนการศึกษาและวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ความก้าวหน้าและแนวโน้มใหม่ทางการศึกษาแก่ชุมชน
8. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ๆ

ในสังคม

9. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
10. เพื่อเป็นการแก้ไขข้อข้องใจ และสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี ควบคู่ความซื่อสัตย์และนิยามยกย่อง

หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายแนวด้วยกัน ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และอยู่ในลักษณะที่จะนำไปปฏิบัติได้คือ แนวคิดดังต่อไปนี้

นพพงษ์ บุญจิตราภุสย์ (2525 : 26 - 27) ซึ่งกล่าวไว้ว่า

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ เป็นภารกิจที่จะต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุม งานทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
4. มีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินการ
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์มิใช่ทำลายภาพพจน์ของโรงเรียนและชุมชน
6. ต้องดำเนินการโดยปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสภาวะ วิธีการ เวลา และโอกาส

สุพิชญา วีระกุล (2526 : 69) ได้เสนอแนะแนวทางในการสร้างความ

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ เป็นต้น

2. จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยเผยแพร่กิจการทางสื่อมวลชนหรือจัดทำวารสารหนังสือพิมพ์โรงเรียน

3. ออกเยี่ยมเยียนชุมชนโดยทำอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอและทั่วถึง

4. จัดให้มีกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม

5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น

6. ให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ อาคาร สถานที่ เครื่องใช้ บุคลากรของโรงเรียน และความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 27) กล่าวถึงขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ประการ

1. การประชาสัมพันธ์ โรงเรียน

2. การให้บริการแก่ชุมชน

3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน

สตูปส์ และราฟเฟอ์ตี้ (Stoop, Emery and M.L.Rafferty, Jr. 1961 : 515 - 519) กล่าวถึงหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. ต้องเป็นกระบวนการทั้งวันข้าว และให้ชาวแก่ชุมชนโดยที่บุคคลภายนอกโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นมาต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี และในเวลาเดียวกันโรงเรียนจะต้องแถลงชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน

2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนถ้าจะให้ได้ผลดีควรรู้วิธีหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรทำเพียงด้านเดียว

3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประการสำคัญที่สุด คือ จะต้องให้ประชาชนในชุมชนนั้นเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด
4. สร้างความสัมพันธ์ควรจะต้องกระทำต่อเนื่องติดต่อกันตลอดไป
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่น่าสนใจง่ายต่อการเข้าใจ

ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โดยหลักการแล้วโรงเรียนและชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ในขณะเดียวกันโรงเรียนจะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน ดังนั้นโรงเรียนและชุมชนจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยมีศูนย์กลางถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

นพพงษ์ มุญจितราคุลย์ (2525 : 26 - 27) ได้กล่าวว่า

1. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการสาขาต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในด้านการเรียนรู้ของคนที่อยู่ในชุมชน

2. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนาและคัดเลือกสมาชิกที่ดีให้กับชุมชน

3. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน

4. เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน กิจกรรมและบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นที่

โรงเรียน

5. เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยผลิตวิชาการใหม่ ๆ ให้กับชุมชน

6. เพราะโรงเรียนตั้งขึ้นและอยู่ได้จากรายได้จากภาษีอากรและการสนับสนุนจากประชาชน

7. เพราะโรงเรียนต้องการความสนับสนุนและอุปถัมภ์ในกันต่าง ๆ จากประชาชน
สุรพล ชีร์รัตนพันธ์ (2521 : 216) ได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

1. ต้องดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา

2. การติดต่อกันทุกชนิดให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

3. จะต้องจัดโรงเรียนให้ดี
 4. ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นกันเองกับชาวบ้าน
 5. โรงเรียนต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องบริการชุมชน
 6. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาและแก้ปัญหาของโรงเรียน
 7. จัดการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้ชุมชนทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ
- จากแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

1. ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. การดำเนินการต้องเป็นไปตามกระบวนการที่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นการสร้างสรรค์ตนเอง
3. การดำเนินการควรใช้หลาย ๆ วิธี อย่างง่าย ๆ และคล่องตัว มีการยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

วิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากคอมสัน และคนอื่น ๆ (Jacobson and others. 1963 : 466 - 478)

กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนออกเผยแพร่
2. จัดให้มีการเสนอข่าวจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ
3. จัดให้มีนิทรรศการภายในโรงเรียน
4. จัดให้มีวันเยี่ยมโรงเรียน
5. จัดให้มีวันสัปดาห์แห่งการศึกษา
6. จัดให้มีโครงการเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้าน
7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน
8. ใช้สื่อมวลชนในค่านต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ

9. จัดทำรายงานประจำปีและชี้แจงให้ทราบ
10. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า
11. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
12. จัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี
13. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโดยเข้ามีส่วนร่วมในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีต่าง ๆ

ของท้องถิ่น นอกจากนั้นควรมีการแสดงละครของนักเรียน หรือจัดเกมกีฬาต่าง ๆ

จากวิธีการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องพยายามเข้าใจกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากที่สุด ให้ชุมชนมีโอกาสใช้วัสดุอุปกรณ์ให้มากที่สุด และรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

องค์ประกอบที่จะส่งเสริมงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2525 : 124 - 125) ในการสร้างงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ คือ

1. นโยบายของโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนมีแนวนโยบายที่จะ "เปิดประตู" โรงเรียนแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะเป็นไปในทางที่ดี แต่ในทางตรงข้ามกับโรงเรียน "ปิดประตู" แล้วความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางลบ
2. ความร่วมมือของบุคลากร ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นบุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องประสานกันทุกฝ่าย จึงจะทำให้สำเร็จจุดมุ่งไปได้ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียน
3. ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชน
4. ความพร้อมของชุมชน ถ้าหากชุมชนไม่มีความพร้อมหรือไม่แน่ใจแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายจะเกิดขึ้นไม่ได้ ความพร้อมของชุมชนในที่นี้ หมายถึง ความพร้อมในด้านความคิดเห็นและอื่น ๆ

เกี่ยวกับเรื่องนี้ สานานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2529 : 13) โค้ชให้เห็นถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความพร้อมของผู้ที่จะร่วมมือ หมายถึง ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความพร้อมที่จะรัฐสภาพและปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ เช่น ในด้านการฝึกอบรมและการนิเทศ เป็นต้น

2. มีกลไกที่จะให้เกิดความร่วมมือ เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครอง และครู เป็นต้น โดยมีการเสริมความพร้อมให้คณะกรรมการและควรถ่ายทอดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์

3. มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ กล่าวคือ มีการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันทั้งสองฝ่าย โดยมี 3 ขั้นตอน คือ วางแผนปฏิบัติการและประเมินผล แล้วรายงานการประเมินผลให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

ดังนั้นเพื่อสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะบังเกิดผลได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ แนวนโยบายของโรงเรียนและความพร้อมของทุกฝ่ายที่จะร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินการ

ขอขยายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือ การสนับสนุนและความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีขอบข่ายครอบคลุมงาน ดังต่อไปนี้

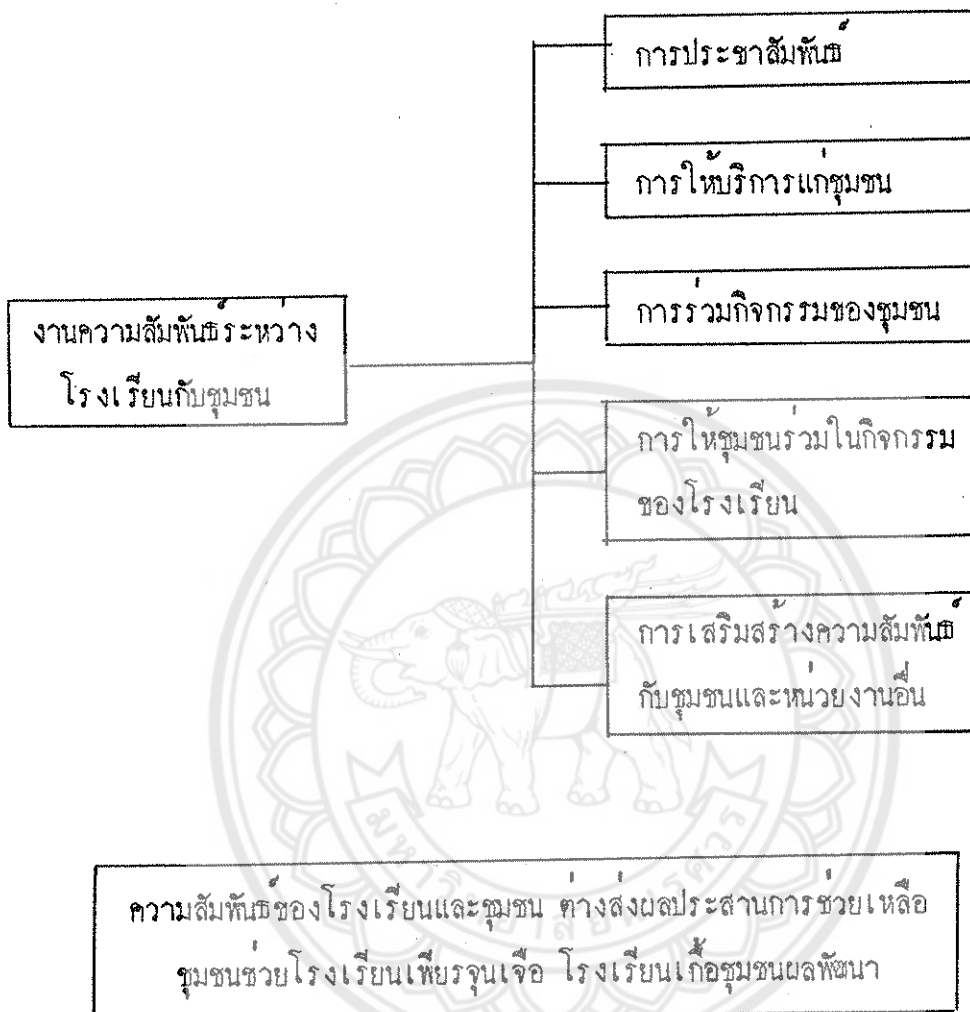
1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้นในช่วยงานนี้อาจพิจารณาจากกิจกรรมต่อไปนี้

- 1.1 การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 - 1.2 การทำจุดสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
 - 1.3 จัดป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
 - 1.4 การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม
2. การให้บริการแก่ชุมชน คือ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น
- 2.1 การให้บริการทางวิชาการ
 - 2.2 ให้คำแนะนำ หรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน
 - 2.3 ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน คือ การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ กิจกรรมในข่ายงานนี้ที่โรงเรียนควรปฏิบัติมีหลายอย่าง คือ
- 3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา
 - 3.2 เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - 3.3 ร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคลากรตามวาระอันควร
4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น
- 4.1 การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน
 - 4.2 การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน
 - 4.3 ให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนโดยการช่วยเหลือค้ำแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น เช่น

- 5.1 การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
- 5.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน
- 5.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การทอผ้าปัญหา
เงินทุนการศึกษา การแข่งขัน หรือการประกวดต่าง ๆ
- 5.4 การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและบุปผากรอง

ภาพประกอบ ๑ แผนภูมิแสดงขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการบริหารงานด้านนี้ผู้บริหารควรมีบทบาทหน้าที่ตามขอบข่ายงานโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด ในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถวางแผนปฏิบัติงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. รับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน
4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน
6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในขอบข่ายของงาน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
7. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้
8. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนและส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการการศึกษาได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น คือ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คือ บทบาทหน้าที่โดยทั่วไปของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอาจกล่าวได้โดยสรุปคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดี และช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอันจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การที่จะบริหารงานใด ๆ ก็ตามให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารต้องดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 4 ของกระบวนการบริหาร คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารต้องดำเนินการตามขั้นตอนนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 31)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคำนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในขั้นตอนนี้ผู้บริหารต้องดำเนินการให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาของงาน และของชุมชนอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1. จำนวนผู้ปกครองนักเรียน
2. จำนวนคนในชุมชนที่เป็นเซคมบริการของโรงเรียน
3. จำนวนหมู่บ้าน บ้าน และระยะห่างจากโรงเรียน
4. ระดับความร่วมมือที่ชุมชนให้แก่โรงเรียน
5. เจตคติของชุมชนต่อโรงเรียน
6. การคมนาคม และการสื่อสารในชุมชน
7. ผู้นำชุมชน ผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน
8. ปัญหาของชุมชนที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน

9. ทรัพยากรในชุมชนที่โรงเรียนอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

10. ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมบางประการของท้องถิ่น

ในขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้บริหารควรรวบรวมบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการหาและเสนอข้อมูล โดยหาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาแล้ว ควรจะได้มีการร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปเป็นประเด็นปัญหาสำหรับการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด ถูกต้องที่สุดจะช่วยให้การวางแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปได้อย่างรัดกุม แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานได้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อทราบปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแล้ว ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการกำหนดและเขียนแผนงาน/โครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดและเขียนแผนงาน
2. ให้คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมรับทราบแนวทางการดำเนินงาน
3. ระบุนักบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการในแผนงานให้ชัดเจนโดยพยายามให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบโครงการตามแผน

4. กำหนดวิธีการ และระยะเวลาในการประเมินผลให้ชัดเจน
5. กำหนดผู้รับผิดชอบ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลให้ชัดเจน
6. กำหนดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นทั้งวัสดุอุปกรณ์ และบุคคลให้มากที่สุดในการทำโครงการของแผนงาน

7. พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการในแผนงานก่อนอนุมัติดำเนินการ
แผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดีจะต้องให้บุคลากรมีส่วนร่วมทำแผน คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการรับทราบ และกำหนดให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น ทั้งวัสดุอุปกรณ์และบุคคลให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามแผนงาน และโครงการที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน
 มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้
2. แก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ
3. จัดให้มีการประเมินผลโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ
4. ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพราะงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ต้องปฏิบัติการนอกโรงเรียนด้วย
 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นงานที่ต้องปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและ
 นอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ
 และต่อเนื่องกัน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนกับชุมชน นอกจากการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดไว้ในโครงการแล้ว
 ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการตาม
 แผนการด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทดังนี้

1. ประเมินผลโดยใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่าง เช่น การสำรวจ การสังเกต
 การสัมภาษณ์ เป็นต้น
2. ให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมในการประเมินผล
3. ให้คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล
4. สรุปผลการประเมินบันทึกไว้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนดำเนินงานของปี
 ต่อไป

การประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ควรให้บุคลากรและคณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม และสรุปผล (สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 22 - 34)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารที่วางขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เคียวยังไม่มีใครทำการวิจัย แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

เฉลิม แซ่มซอย (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน 44 คน กลุ่มนักวิชาการ 265 คน และกลุ่มประชาชน จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 429 คน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้ ปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ประจวน ทอตระกูล (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยครู 192 คน ประชาชน 200 คน พบว่า ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่แสดงบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากกว่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว ผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .10 ตามลำดับ

โชคชัย ไกรนรา (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนะของครูต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้แบบสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2524 จำนวน 559 คน พบว่า ทัศนะของครูต่อ

บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และครูชายครูหญิงมีทัศนคติต่อการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

เกรียงไกร วนะภูติ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนคติของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์ ครูและกรรมการศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 52 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 166 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 44 คน ครู จำนวน 373 คน และกรรมการศึกษา จำนวน 104 คน พบว่า คุณสมบัติส่วนตัวของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสูง

ณรงค์ กาญจนานนท์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 150 คน ครู 290 คน และผู้ปกครอง 450 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนครูและผู้ปกครองมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามทัศนคติผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การุณ วรภู (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน 173 คน ใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปฏิบัติงานด้านความ

สัมพันธ์กับชุมชนในระดับมาก แต่โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ณรงค์ แฉั่วพลสง (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 จำนวน 450 คน 72 โรงเรียน พบว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 รวมทุกด้านคือ กำหนดนโยบาย, การประชาสัมพันธ์, การจัดให้บริการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับชุมชน, การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน, การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์และการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับสูง

พรจันทร์ พรศักดิ์กุล (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ของครูและบรรณาธิการของโรงเรียนกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนที่มีครูไม่น้อยกว่า 6 คน ใช้สุ่มแบบหลายระดับ จำนวน 37 โรงเรียน จากประชากร 66 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำนาจ ทองโปร่ง (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโรงเรียนสาธิตมัธยม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน 23 คน อาจารย์ 197 คน จากโรงเรียนสาธิตมัธยม สังกัดกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน พบว่า การบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชนทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า ปัญหาในการบริหารที่สัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับน้อย

จากการศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า งานในด้านการสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนประถมศึกษา ยังปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนท่านอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สมควรที่จะทำการศึกษาวិธีการบริหาร เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ได้ผลงานดีเด่นต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

จากผลการวิจัยของ บรูซ (Bruce. 1972 : 6026 - A) ซึ่งได้วิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สรุปได้ว่า

1. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาเด็กวัยรุ่น และเสริมสร้างโปรแกรมสันตนาการของชุมชน
2. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมการปกครองท้องถิ่นและทางคณา ศาสนาของชุมชน
3. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่จัดประชุมร่วมกันระหว่างครูและผูปกครอง เพื่อผลในการศึกษาของนักเรียน
4. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ที่มีอยู่อาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียนที่เขาปฏิบัติงานอยู่

โทชิโอะ (Toshio. 1963 : 6) ได้วิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีต่อรัฐบาล พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความคิดว่ารัฐบาลเป็นแหล่งเงินที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชนบท การพัฒนาชนบทนั้นไม่ว่าในทางการศึกษาหรือใน

ทางใด ๆ ไม่ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเงิน แต่อาจจะให้ความร่วมมือในค้ำ
แรงงานได้

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษารื่องานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารด้านการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูใหญ่ดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียน
ประถมศึกษาโดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับน้อยมาก เช่น เรื่องการวางแผน
สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การเผยแพร่ข่าวสาร การบริการชุมชน การติดต่อเยี่ยมเยียน
และการรวมกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีของชุมชน การพัฒนาชุมชนและการนำเอาทรัพยากรใน
ท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ปัญหาดังกล่าวนี้สาเหตุหนึ่งน่าจะสืบเนื่อง
มาจากความรู้สึกของบุคคลในท้องถิ่นที่มีต่อครูใหญ่และการปฏิบัติตามปทัสฐานที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นหากครูใหญ่เป็นบุคคลในท้องถิ่นสามารถปฏิบัติตามปทัสฐาน
ของท้องถิ่นก็จะทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น